

bezoekadres
Parkstraat 83
2514 JG Den Haag

postadres
Postbus 85498
2508 CD Den Haag

070-7504570
info@cmmbo.nl
www.cmmbo.nl

plaats Den Haag
datum 24-02-2026
kenmerk 2026002
betreft Kennismaking CMMBO

Geachte minister Letschert,

Van harte gefeliciteerd met uw benoeming als minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Een prachtige positie waarmee u kunt bijdragen aan een sterke en toekomstbestendige samenleving.

Vanuit de Commissie Macrodoelmatigheid mbo (CMMBO) hebben wij met belangstelling kennisgenomen van het coalitieakkoord. Wij zijn verheugd dat er in het coalitieakkoord veel aandacht is voor het middelbaar beroepsonderwijs. Daarnaast waarderen wij de investering in Leven Lang Ontwikkelen (LLO), de erkenning van het belang van stabiele en voorspelbare financiering van het beroepsonderwijs, en de voorgenomen maatregelen om de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven verder te versterken.

Een van de uitdagingen waarvoor u als minister gesteld wordt is de opgave om een impuls te geven aan het pact Opleiden voor de arbeidsmarkt van de toekomst. Op basis van inzichten die de commissie de afgelopen jaren heeft opgedaan, is ons advies daarbij om hierin samen met het veld van werkgevers en onderwijs te blijven optrekken en afspraken te maken waarbij alle betrokken partijen een aandeel leveren. De maatschappelijke opgave van zowel Nederland als de verschillende arbeidsmarktregio's zou daarbij het vertrekpunt moeten zijn. Daarbij willen wij graag aantekenen dat niet alleen de vier domeinen die in het coalitieakkoord genoemd worden van belang zijn voor de economische en maatschappelijke ontwikkeling, maar ook de kapper, de bakker, de boer en de kastelein als het gaat om de leefbaarheid van de regio.

De komende decennia zal de beroepsbevolking structureel krimpen, wat vraagt om een herbezinning op hoe we werk organiseren en waarderen. Wij onderschrijven de noodzaak om meer mensen op te leiden voor tekortsectoren, maar willen benadrukken dat opleiden niet alleen gaat over voorbereiding op een (eerste) baan. Het ontwikkelen van het 'doenvermogen', persoonlijke ontwikkeling en het verwerven van een duurzame positie in de maatschappij en op de arbeidsmarkt zijn minstens zo belangrijk. De geschiedenis leert dat het beeld dat we nu hebben van toekomstige banen aan verandering onderhevig is. Om studenten goed voor te bereiden op de arbeidsmarkt van de toekomst is het ontwikkelen van weerbaarheid en adaptief vermogen van studenten van alle opleidingen net zo belangrijk als sturen richting tekortsectoren.

Met betrekking tot de arbeidsmarkttekorten merken wij verder op dat deze slechts in beperkte mate opgevangen kunnen worden door te sturen op de studiekeuze van jongeren. Studiekeuze is een langdurig en complex proces, en niet louter gebaseerd op rationele motieven. In oktober 2025 publiceerde ROA het [rapport](#) Kansrijk kiezen in het MBO, overwegingen van jongeren bij hun studiekeuze. Dit onderzoek bevestigt dat jongeren hun studiekeuze in de eerste plaats baseren op persoonlijke interesses en competenties. Zij zijn ook gevoelig zijn voor arbeidsmarktsignalen, maar veel jongeren, meisjes nog meer dan jongens, zijn bereid om salaris in te leveren voor een beroep dat aansluit bij hun persoonlijke interesses. Dit vraagt volgens de onderzoekers om interventies die jongeren op een positieve manier in aanraking brengen met kansrijke beroepen – bijvoorbeeld via praktijkervaringen, rolmodellen of inspirerende loopbaanvoorlichting – zodat hun beeld en voorkeuren zich kunnen verbreden.

Uit een analyse die wij in 2022 hebben laten uitvoeren, blijkt bovendien dat het mbo al relatief veel studenten opleidt voor sectoren met de grootste arbeidsmarkttekorten. Het is nagenoeg onmogelijk om nog grotere aantallen initiële mbo-studenten tot deze opleidingen te verleiden, zonder bij te dragen aan tekorten elders. De belangrijkste doelgroep om tekorten op te lossen lijkt die van werkenden die van baan moeten of willen veranderen. Het is van groot belang dat werkgevers in de tekortsectoren blijven investeren in de kwaliteit van werk en opleiding, en op die manier eraan bijdragen dat ze hun werkenden vasthouden, en niet laten uitvallen. Opleiden is daarnaast van belang voor huidige werkzoekenden die een aanzienlijke afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Wij zijn daarom positief over de visie op LLO die uit het coalitieakkoord spreekt.

2

Tenslotte willen wij graag meegeven dat een derde van alle mbo-instromers nog geen idee heeft welke opleiding ze moet kiezen. Deze groep heeft ruimte nodig voor exploratie en vermijdt daarom initieel specifieke sectoren zoals zorg en techniek. Naast de brede brugklassen die in het coalitieakkoord genoemd worden, is een vergelijkbare aanpak nodig voor het mbo. In 2024 is een pilot gestart voor een oriëntatiejaar in het mbo, deze pilot loopt af in 2028. Hoewel deze pilot nog geëvalueerd moet worden, willen wij nu alvast benadrukken dat een brede oriëntatie, in welke vorm dan ook, voor een deel van de mbo'ers noodzakelijk zal blijven.

Samengevat zien wij in het akkoord veel positieve aanknopingspunten met het werk van onze commissie. Wij willen graag een bijdrage blijven leveren aan de verschillende uitdagingen die in het coalitieakkoord besloten liggen. Wij hebben afgelopen jaren meer en meer een vertrouwensband opgebouwd met diverse stakeholders in het mbo-veld. Als critical friend zetten wij ons in om partijen met tegengestelde belangen te verbinden en nieuwe gezichtspunten aan te reiken. Wij gaan graag met u in gesprek om onze visie, rol en inzichten nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Fred Paling
Voorzitter CMMBO